

Roman Bartnicki, Wiesław Przczyzna

"Kaznodziejski przekaz opowiadań biblijnych", Wiesław Przczyzna, Kraków 2000 : [recenzja]

Studia Theologica Varsaviensia 40/1, 185-187

2002

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

OMÓWIENIA I RECENZJE

Studia Theologica Varsaviensia
UKSW
40 (2002) nr 1

Wiesław Przyczyna CSsR, *Kaznodziejski przekaz opowiadań biblijnych* (Redemptoris Missio t. 18), Wyd. Poligrafia Salezjańska, Kraków 2000 ss. 265.

Rozprawa ks. Wiesława Przyczyny pt. *Kaznodziejski przekaz opowiadań biblijnych* inicjuje w Polsce badania nad narracją w przepowiadaniu. Przekaz opowiadań biblijnych z ambony stanowi wycinek tego szerokiego zagadnienia.

Książka składa się z czterech rozdziałów. Rozdział pierwszy jest poświęcony sprawom fundamentalnym, a mianowicie umiejscowieniu, istocie i podziałowi opowiadań nowotestamentowych. Opowiadania te zostały zinterpretowane w oparciu o pewien paradygmat złożony z zasad tworzenia opowiadania zawartych w *Poetyce* Arystotelesa i współczesnego modelu interpretacyjnego amerykańskiego strukturalisty S. Chatmana. Takie połączenie jest usprawiedliwione tym, że zasady Arystotelesa leżą u podstaw wszystkich współczesnych koncepcji opowiadania, a model Chatmana jest proponowany przez dzisiejszych biblistów (np. J.N. Allettiego) do interpretacji narracyjnych tekstów biblijnych.

W rozdziale drugim ukazana została interpretacja homiletyczna, której zadaniem jest wyłonienie sensu opowiadania biblijnego, tzn. tego, co tekst mówi (temat, główna myśl) i tego, co tekst sprawia (cel, intencja).

Na treść trzeciego rozdziału złożyły się zasady rządzące kaznodziejskim przekazem opowiadań biblijnych tj. zasada wierności Bogu i zasada wierności człowiekowi, uszczegółowione w konkretnych postulatach i wskazaniach.

Rozdział czwarty, ostatni, zawiera przykłady przepowiadania słowa Bożego utrwalonego w Biblii w formie opowiadania. Przepowiadanie to odbywa się czterema sposobami: w kazaniu-opowiadaniu, w kazaniu z opóźnionym opowiadaniem, w kazaniu zawierającym opowiadanie i w kazaniu naprzemiennym.

Ponadto rozprawa zawiera wstęp, zakończenie, wykaz bibliografii i streszczenie w języku niemieckim.

Pracę ks. W. Przyczyny należy ocenić bardzo wysoko. Wielką jej zaletą jest interdyscyplinarność. Autor systematyzuje osiągnięcia literaturoznawców, biblistów i homiletyków. Jednak nie ustrzegł się także pewnych niedociągnięć. Pojawiają się one już we Wstępie.

– W przypisie 5 na s. 6-7 mamy słuszne stwierdzenie, że w biblistyce znane są różne klasyfikacje tekstów biblijnych. Autor przyjmuje podział zaproponowany przez G. Lohfink'a, ale nie podaje w jakim dziele Lohfink dokonał tego podziału. Owszem, z przypisu 1 na s. 18 dowiadujemy się, że chodzi o artykuł „*Erzählung als The-*

ologie. *Zur sprachlichen Grundstruktur der Evangelien*” (artykuł ten jest cytowany także w przypisie 10 na s. 7, ale przy innej okazji).

– Wydaje się, że już w tym miejscu (czyli w przypisie 5) należało wspomnieć także klasyfikacje tekstów biblijnych R. Bultmanna, M. Dibeliusa, K. Bergera, D. Dormeyera. Podziały Dibeliusa i Bultmanna zostały zreferowane w przypisie 133 na s. 62, natomiast brakuje dwóch pozostałych: K. Berger, *Formgeschichte des Neuen Testaments*, Heidelberg 1984; D. Dormeyer, *Das Neue Testament im Rahmen der antiken Literaturgeschichte*, Darmstadt 1993.

– Wskazane byłoby odróżnianie homiletów (głoszących homilie) od homiletów (zajmujących się teorią homiletyczną). Nie ma tego rozróżnienia np. na s. 8.

– W przypisie 35 na s. 11 autor stwierdza, że korzysta z tłumaczenia dokumentu „Interpretacja Pisma Świętego w Kościele”, wydanego w Poznaniu w 1994 r. (tłumaczenie bpa K. Romaniuka). Szkoda, że nie został wykorzystany także przekład ks. R. Rubinkiewicza, wydany przez Vocatio w serii Rozprawy i Studia Biblijne, w Warszawie w 1999 r.

– Na s. 14 mamy stwierdzenie, że materiałem źródłowym pracy były m.in. opracowania obcojęzyczne, angielskie i niemieckie. Skąd wynika ograniczenie do tych dwóch języków?

– Wywód autora byłby jaśniejszy, gdyby w paragrafie 1.1.2 „Środki podawcze narracji” (s.21) określił najpierw w tekście, czym one są; tymczasem ich definicję znajdujemy dopiero w przypisie 10.

– Charakteryzując na s. 22 opis jako następny środek podawczy, powinno być stwierdzenie, że daje on odpowiedź na pytanie o właściwości rzeczy (a nie „o własności rzeczy”).

– Czy podana na s. 32 definicja opowiadania biblijnego pochodzi od autora, czy autor zapomniał podać źródło?

– W rozdziale 4-tym autor przeanalizował cztery anglojęzyczne kazania, tłumacząc w przypisie 2 (s. 175), że „na gruncie polskim trudno byłoby znaleźć przykłady tego rodzaju kazań”. A może sam autor mógłby spróbować napisać takie kazanie?

– Wydaje się, że na końcu pracy mógłby być zamieszczony słownik terminów literackich występujących w pracy, co ułatwiłoby jej lekturę.

Dostrzeżone niedociągnięcia bynajmniej nie umniejszają wielkiej wartości pracy, zarówno pod względem merytorycznym jak i formalnym.

Pozytywy:

1. Rozprawa rozpoczyna w homiletyce polskiej badania nad narracją w przepowiadaniu. Podjęta w pracy problematyka stanowi fragment tego szerokiego zagadnienia. Autor zastanawia się nad tym, jak głosić dzisiaj starożytne opowiadania biblijne i udziela jasnej odpowiedzi: przestrzegając zasady wierności Bogu i zasady wierności człowiekowi oraz na cztery sposoby: w kazaniu-opowiadaniu, w kazaniu

z opóźnionym opowiadaniem, w kazaniu zawieszającym opowiadanie i w kazaniu naprzemiennym.

2. Rozprawa jest przykładem zastosowania osiągnięć współczesnej biblistyki w kaznodziejstwie. Do osiągnięć tych należą m.in. nowe sposoby analizy tekstów biblijnych, a zwłaszcza analiza retoryczna, narracyjna i semiotyczna. Sposoby te, zwane też „podejściami”, charakteryzują się tym, że badają tekst synchronicznie a nie diachronicznie. Takie podejście pogłębia i poszerza wyniki badań uzyskanych metodą historyczno-krytyczną i dostarcza kaznodziejstwu nowych danych, których się nie uzyska przy pomocy metod historycznych.

3. W rozprawie została zaprezentowana nowa na gruncie polskim metoda pracy nad kazaniem. Charakterystyczne w tej metodzie jest to, że kazanie swoją treść i formę czerpie z jednego źródła, a mianowicie z tekstu opowiadania. Natomiast w metodzie powszechnie znanej i praktykowanej przez homiletów treść i forma kazania pochodzą z dwóch różnych źródeł – z tekstu biblijnego i od kaznodziei. W takim rozwiązaniu, w którym kazanie powstaje z dwóch od siebie niezależnych źródeł, istnieje większe niebezpieczeństwo zafałszowania autentycznego kerygmatu biblijnego.

4. W rozprawie został zaprezentowany nowy sposób przepowiadania słowa Bożego, dopasowany do mentalności współczesnego człowieka. Takim przepowiadaniem jest przepowiadanie narracyjne. Jego zaletą jest przede wszystkim to, że oddziałuje zgodnie ze współczesnym przekazem myśli – przez wzruszenie do rozumowego przyjęcia prawdy oraz angażuje – na wzór telewizji – całego człowieka, wszystkie jego władze: rozum, wolę i umysł.

Ks. Roman Bartnicki

Ks. Waldemar Rakocy, *Obraz i funkcja faryzeuszy w dziele Łukaszowym (Łk-Dz)*. Studium literacko-teologiczne, Wyd. KUL, Lublin 2000, ss. 288.

W czasach rodzącego się chrześcijaństwa na terenie Palestyny działały trzy główne ugrupowania żydowskie: saduceusze, faryzeusze i esseńczycy. Po zburzeniu Jeruzolimy w roku 70 po Chrystusie pozostali jedynie faryzeusze, jako duchowi opiekunowie narodu. Obraz faryzeuszy ukazany w Ewangeliach synoptycznych jest wyraźnie negatywny. Ukazani są oni jako wrogowie Jezusa i chrześcijan. Tylko Ewangelia według św. Łukasza zdaje się odbiegać od tego stereotypu. Podjęty przez ks. Rakociego problem faryzeuszy w Ewangelii Łukasza i Dziejach Apostolskich stanowi kontynuację dyskusji na temat obrazu tego ugrupowania i roli mu przypisywanej w dwutomowym dziele trzeciego ewangelisty. Do tej pory w lite-